

Nr 2047

av herr Svensson i Kungälv m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:136 om förskoleverksamhetens utbyggnad och organisation.

Det är naturligt att hälsa propositionen om allmän förskola med stor tillfredsställelse. Som ett komplement till familjen kan den ge värdefull social fostran. Den skall också ses som stöd och hjälp till familjen.

Med hänsyn till föräldrarnas skilda värderingar i frågor som har samband med uppfostran, krävs det ett mycket nära samarbete och en god förståelse mellan föräldrar och personal. Detta gäller i särskilt hög grad invandrabarnen där hela kulturmönstret kan vara annorlunda än vårt. Tillit till föräldrarna och deras värderingar är det primära för barnets tidiga utveckling. I detta stycke är religionens betydelse av särskild vikt. Barn ställer ofta frågor av religiös karaktär. I hemmen ges starkt varierande svar. Många barn lär sig religiösa seder och bruk, såsom bordsbön och kvällsbön, medan andra står mera främmande för religiösa föreställningar. Samtidigt som barnen successivt bör få insikt om att människors tro och uppfattning har olika innehåll, så är det viktigt att förskolans personal visar sådan respekt för skilda uppfattningar att alla föräldrar med förtroende kan lämna sina barn till förskolan.

I debatten om förskolan har framförts krav på att skilda organisationer i samhället skulle få anordna förskolor med frihet att ge dem konfessionell inriktning. Svenska kyrkan och enskilda organisationer anordnar förskolor i ett flertal kommuner. Vi vet att många föräldrar uppskattar dessa förskolor och att de finner det värdefullt med den betoning på religiösa frågeställningar som sker i dessa förskolor. Vi vet också av erfarenhet att många föräldrar är angelägna om att deras barn får en kristen fostran. Vi finner emellertid att starka skäl talar emot ett system med konfessionella förskolor. Det skulle, som anförs i prop. 1973:136, leda till en icke önskvärd skiktning och en alltför tidig uppdelning av barnen efter föräldrarnas livsåskådning. Den allmänna förskolan bör däremot, i likhet med vad som nu sker i den obligatoriska grundskolan, ta upp till behandling de religiösa frågeställningarna under samma former som i andra ämnen. Det är också svårt att se hur man skall kunna anordna en allmän förskola med två eller flera huvudmän inom en och samma kommun. Här bör enligt vår mening i stort sett samma bestämmelse gälla som för grundskolan. Vi instämmer i propositionens förslag om obligatorium för kommunerna att anordna förskola för alla 6-åringar. Vi finner det också viktigt att kommunerna ej ges rätt att fullgöra sin skyldighet i detta avseende genom att uppdra till annan att anordna förskola för viss del av barnen.

Ett åliggande - obligatorium - för kommunen att vara huvudman för

den allmänna förskolan kan emellertid inte innebära ett *förbud* för andra institutioner och enskilda att anordna förskola. I detta avseende måste de bestämmelser gälla som är tillämpliga för grundskolan. Vad som sägs på denna punkt i propositionen (1973:136 s. 65) är enligt vår mening något oklart formulerat. Riksdagen bör därför för sin del göra en precisering. Vad härvidlag framförts av barnstugeutredningen (SOU 1972:27, punkt 15.2.3) bör enligt vår mening gälla: "På liknande sätt som i fråga om den obligatoriska skolan skall privat institution kunna betraktas som förskola om den fyller de krav som uppställs på de samhälleliga förskolorna så som de uttrycks i förskollagen och i tillsynsmyndighetens råd och anvisningar." Tillsynen bör åläggas kommunen i enlighet med vad barnstugeutredningen anför i sitt betänkande bl. a. på s. 577, stycke 4: "Nämnden bör vidare utöva tillsyn över den enskilda förskolverksamhet som finns i kommunen." Det bör vidare vara den enskilda organisationen som själv avgör när den vill förlägga sin verksamhet vare sig det gäller förskola eller annan verksamhet. Varken regering, riksdag eller kommun kan *ålägga* frivillig organisation eller enskild att rätta sig efter förskolans tider. Dessa tider kan ju för övrigt variera högst betydligt för olika förskolor och för olika delar av kommunen. Propositionens skrivning (s. 65) bör därför enligt vår mening tolkas så att en tidskollision för *det enskilda barnet* *bör undvikas*.

Vi vill också påpeka att även efter den allmänna förskolans införande 1975 finns behov av förskoleverksamhet för barn under 6 år och att inget hindrar organisationer eller enskilda att göra en insats för dessa. Vidare är att märka att den kommunala förskolan endast skall pågå tre timmar om dagen. Någon kollisionsrisk bör således icke föreligga.

För vår del tror vi att den praktiska lösningen av dessa svårigheter i verkligheten inte kommer att vålla några större problem, eftersom vi förutsätter ett gott och nära samarbete mellan kommunen och organisationerna.

Vi finner, i likhet med propositionen, det icke önskvärt att två eller flera olika kommunala organ (varje kommun kan ha flera församlingar) inom en och samma kommun skulle kunna vara huvudman för förskolan och med *uttaxerade medel* driva sådan verksamhet. *Det bör dock framhållas, att tolkningen av församlingsstyrelselagens kompetensområde ankommer på de rättsinstanser som gäller i detta sammanhang.*

Vi vill vidare framhålla, att det i barnstugeutredningens direktiv är föreskrivet att utredningen i en andra etapp skall ägna sig åt samhällsstöd till organisationer för verksamhet bland barn mellan 7 och 12 år. Vi finner för vår del att den nedre åldersgränsen bör sättas vid 6 år för att komma i paritet med förskolan. Det är, som barnstugeutredningen påpekar, av värde om enskilda organisationer, studieförbund, religiösa organisationer och andra som är verksamma inom fritidssektorn kan rikta sitt engagemang till de barn- och ungdomsgrupper som ännu inte kunnat tillgodoseas genom samhällets insatser.

Vi noterar med tillfredsställelse att ett undervisningsblock i livsåskådningsfrågor på 40 timmar lagts in i den "utbildningsplan för försöksut-

bildning av barnskötare till förskollärare, huvudkurs om 42 veckor", som startade i augusti 1973. Enligt denna utbildningsplan skall studierna syfta till att stimulera den studerande till diskussion omkring det pluralistiska samhällets olika och gemensamma värderingar samt till respekt för olika livsåskådningar och generositet gentemot andras uppfattningar. Med anknytning till socialpsykologi, religionspsykologi och andra relevanta moment inom psykologin skall utbildningen ge de studerande kunskapsmässig och personlighetsmässig beredskap att sakligt och ärligt, med lyhördhet och öppenhet möta barns spontana intresse för livsfrågor, religiösa beteenden och traditioner.

Målet bör vara att skapa förståelse för den roll som religion och livsåskådning spelar i många människors liv som svar på livets frågor och som normbildning för ställningstaganden och beteenden. Vidare bör målet vara att ge den kunskap som är nödvändig för att förstå och så långt som möjligt kunna förklara religiös- och livsåskådningsmässig livshållning och de orsakssammanhang som ligger bakom. I samarbete med övriga orienteringsämnen samt pedagogik, psykologi och metodik bör ämnesinnehåll och arbetssätt överföras till arbete bland barn.

Detta och övriga moment i försöksutbildningen skall utvärderas och utformas i en fastare studieplan för hela förskollärarytbildningen. En sådan utbildning av förskollärare har bl. a. förordats av Sveriges Kristna socialdemokraters förbund i det remissvar över barnstugeutredningen som förbundet avgav samt i förbundets familjepolitiska program.

Det är naturligtvis också viktigt att förskollärarna i sin utbildning får den omvärldsorientering som barnstugeutredningen så starkt förordar. Detta är en förutsättning för att lärarna skall kunna förmedla denna orientering till förskolebarnen. Sådan omvärldsorientering skall självfallet gälla många företeelser i samhället, men vi finner det naturligt att *i detta sammanhang* framhålla kyrkornas och samfundens arbete. Religiösa högtider som t. ex. jul och påsk bör uppmärksammas och den reella innebörden av dessa högtider bör förklaras, liksom det vid tillfälle bör ges möjligheter till studiebesök i traktens kyrka och/eller frikyrka.

Vi anholder att utskottet utformar den lagtext som eventuellt behövs i anledning av ovanstående önskemål.

Med hänvisning till det sagda får vi anhålla

1. att riksdagen i sin skrivning i likhet med barnstugeutredningen uttalar att, liksom beträffande den obligatoriska grundskolan, privat institution eller organisation betraktas som förskola om den fyller de krav som uppställs på de samhälleliga förskolorna så som dessa uttrycks i lag om förskoleverksamhet och i tillsynsmyndighetens råd och anvisningar,
2. att livsåskådningsfrågorna bereds plats i förskoleutbildningen efter i stort sett samma normer som nu sker i försöksutbildningen av barnskötare till förskollärare, samt

3. att det i omvärldsorienteringen även ingår en orientering om det religiösa kulturmönstret.

Stockholm den 30 oktober 1973

EVERT SVENSSON (s)

i Kungälv

GUNNAR GUSTAFSSON (s)

i Uddevalla

THURE JADESTIG (s)

BERTIL ZACHRISSON (s)

GEORG ANDERSSON (s)

i Örträsk

LARS HENRIKSON (s)

BIRGER ROSQVIST (s)